

نقش واسطه‌ای والدگری پدر در ارتباط با روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش یافتگی کودک

The Mediating Role of Fatherhood in the Relationship Between Family Relationships and Father's Psychological Cohesion with Child Adaptation

Negar Mahmudian
M.A in Clinical Psychology,
Shahroud Branch, Islamic Azad
University, Shahroud, Iran

Shahnaz Nouhi, PhD
Shahroud Branch, Islamic Azad
University, Shahroud, Iran

شهناز نوحی*
استادیار گروه روان‌شناسی، واحد شاهرود،
دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

نگار محمودیان
کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، واحد
شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

Masoud Janbozorgi, PhD
School of Law, University of Qom, Qom, Iran

مسعود جان‌بزرگی
استادگروه روان‌شناسی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران

چکیده

هدف این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش یافتگی کودک بود. این پژوهش از نوع همبستگی و جامعه آماری دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی شهر شاهرود در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ و پدران آن‌ها بود. ۲۴۰ نفر از دانش‌آموزان و پدران آن‌ها با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و به مقیاس والدگری پدر (دیک، ۲۰۰۴)، مقیاس احساس انسجام (آنتونوسکی، ۱۹۹۳)، سیاهه سازش یافتگی (سینها و سینگ، ۱۹۹۸) و شاخص روابط خانوادگی (هادسون، ۱۹۹۲) پاسخ دادند. نتایج تحلیل مسیر نشان داد که والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش یافتگی کودک نقش واسطه‌ای دارد. باتوجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود متخصصان قلمرو تربیت، به اهمیت و ضرورت ارتباط پدر و کودک به‌عنوان عامل تعیین کننده در سازش یافتگی کودکان، توجه ویژه‌ای داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: انسجام روانی، روابط خانوادگی، سازش یافتگی، والدگری پدر

Abstract

This study aimed to determine the mediating role of fatherhood in the relationship between family relationships and the father's psychological cohesion with child adjustment. The research method was correlational and the statistical population of the study was all female elementary school students in Shahroud in the academic year 2019-2020 and their fathers. From the above community, 240 students and their fathers were selected to participate in the study by using a multi-stage cluster sampling method and responded to the Fatherhood Scale (Dick, 2004), Sense of Coherence Scale (Antonovsky, 1993), Adjustment Inventory (Sinha & Sing, 1998), Index of Family Relationships (Hudson, 1992). Path analysis method were used to evaluate the proposed model. The results showed that fatherhood in the relationship between family relationships and the father's psychological cohesion with the child's adjustment has a mediating role. According to the results of the research, it is suggested that experts in the field of education pay special attention to the importance and necessity of the father-child relationship as a determining factor in children's adjustment.

Keywords: psychological cohesion, family relationships, adjustment, fatherhood

received: 27 February 2022

accepted: 13 February 2023

دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۱۸

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۲۴

*Contact information: Psynut.sh@gmail.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی است.

مقدمه

شواهد تجربی نشان می‌دهد کودکان سنین مدرسه با مشکل‌های مختلفی روبرو هستند. در این دوره لازم است بسیاری از وظایف جدید را برعهده بگیرند، با همسالان و بزرگسالان خود ارتباط خوبی برقرار کنند و در بسیاری از فعالیت‌هایی که نیاز به مهارت‌های شناختی و تحصیلی دارند، شرکت کنند (نور، آرناس، اباک و کال، ۲۰۱۸؛ وانگ، هابنر و تیان، ۲۰۲۱). هنگامی که کودکان با این مسائل روبرو می‌شوند اغلب مشکل رفتاری و عاطفی را تجربه می‌کنند که با ممانعت از تحول بهنجار، سازش‌یافتگی آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. پژوهش‌هایی که به سازش‌یافتگی کودکان پرداخته‌اند، اغلب بر ویژگی‌های کودکان و خانواده‌ها (جنسیت، سن، شخصیت، عملکرد والدین و روابط با آن‌ها) توجه دارند (ریبو، دی، وان، ویزان و ژینیو، ۲۰۲۱؛ زیمرگمیک، رادولف، کرین و بوهادنابراون، ۲۰۲۱؛ کانگ، ۲۰۲۱؛ کایا و آگان، ۲۰۱۶). نتایج این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که کودکان در هنگام مواجهه با این مسائل به حمایت والدین نیاز دارند. از آن‌جا که خانواده نخستین بافت اثرگذار بر فرایند اجتماعی‌شدن و تحول فرد است، متغیرهای مربوط به خانواده در تبیین مشکل سازش‌یافتگی کودک و نوجوان نقش به‌سزایی دارند (زمپ، جوهرسون و بودمن، ۲۰۱۸). در واقع، ارتباط والد-فرزند نقش مهم و حیاتی در شکل‌گیری سازش‌یافتگی کودک دارد و اعتقاد بر این است که این ارتباط با تنظیم تعامل کودک-محیط به ایجاد سازش‌یافتگی کودکان در مسیر رشد کمک می‌کند (بارنستین، پاتنیک و سوالسکی، ۲۰۱۸).

در پژوهش‌های پیشین در قلمرو ارتباط والد-فرزند، بر نقش مادر در پرورش فرزندان بیشتر پرداخته شده است و حتی زمانی که بحث در زمینه سبک‌های والدگری مطرح است، توجهی بر نقش پدر و اثر وی بر سازش‌یافتگی کودک نشده است؛ درحالی که اخیراً اهمیت نقش پدر نیز شناخته شده و به تفاوت در روش‌های والدگری پدر^۱ و مادر توجه شده است (مک‌هارگ، فینک و هوگس، ۲۰۱۹؛ وانگ و دیگران، ۲۰۲۱). چندین پژوهش نشان داده‌اند که کودکان هنگام تعامل با هر یک از والدین رفتار متفاوتی دارند. به‌طور مثال، اوکرن، ورهون و وان‌بار (۲۰۲۲) مشاهده

کرده‌اند که کودکان نوپا در هنگام تعامل با پدران خود نسبت به مادران خود، از سازش بالاتری برخوردارند. طبق نتایج پژوهش‌های پیشین در این حوزه، پدران نقش اساسی در خانواده دارند و حضور آن‌ها در سازش‌یافتگی کودکان بسیار مؤثر است. پدرانی که در روابط خانوادگی خود تنیدگی و نارضایتی را تجربه می‌کنند ممکن است کمتر به نیازهای فرزندان خود توجه کنند یا حمایت عاطفی و تقویت مثبت کمتری ارائه دهند (شیگتو، منگلسدورف و براون، ۲۰۱۴؛ هانگ و یی، ۲۰۱۷)، که با مشکل کودکان در سازش‌یافتگی همراه است (کانگ، ۲۰۲۱).

شواهد پژوهشی نشان می‌دهد روابط خانوادگی مثبت و مستحکم برای تحول سازش‌یافتگی کودکان و نوجوانان در تمام سال‌های زندگی حیاتی است و می‌تواند سطح سازش‌یافتگی کودکان را منعکس کند (ریبو و دیگران، ۲۰۲۱). یافته‌های پژوهش ریانی، هسلام و ساندرس (۲۰۲۱) در نمونه کودکان نیز نشان داد ارتباط‌های خانوادگی والدین، پیش‌بینی‌کننده مهمی برای تعیین سازش‌یافتگی، نحوه برقراری ارتباط با همسالان و بزرگسالان است؛ بدین صورت که تجربه تعارض در روابط خانوادگی ممکن است خلق و خوی منفی در والدین ایجاد کند، که پس از آن احتمال تعامل منفی والد-کودک و در نهایت، سازش‌نیافتگی کودک را افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش کو، دیویس، هنتگز و استراگاپل (۲۰۲۰) نیز نشان داد روابط خانوادگی سالم با بهزیستی افراد مرتبط است و مشکل بین اعضای خانواده یا اختلال‌هایی در روابط خانوادگی ممکن است با مشکلات رفتاری مرتبط باشد. بنابراین کیفیت زندگی کودک در خانواده و نوع روابط خانوادگی، می‌تواند بر سازش‌یافتگی کودک و بروز مشکل رفتاری تأثیر بگذارد. از دیگر متغیرهای اثرگذار بر سازش‌یافتگی کودکان، انسجام روانی پدر^۲ است (بامکاکولبرت و دیگران، ۲۰۱۸؛ ژانگ و وانگ، ۲۰۲۰؛ ژائو، لیو و وانگ، ۲۰۱۵؛ شیگتو و دیگران، ۲۰۱۴). حس انسجام منبع ارتقا دهنده سلامت است که تاب‌آوری^۳ را تقویت می‌کند و شرایط ذهنی مثبتی را برای سلامتی ایجاد می‌کند (اریکسون و میتلمارک، ۲۰۱۷). فرد دارای انسجام خود را قادر به مواجهه با محرک‌های تنش‌زا

1 - fatherhood

2 - psychological cohesion

3 - resilience

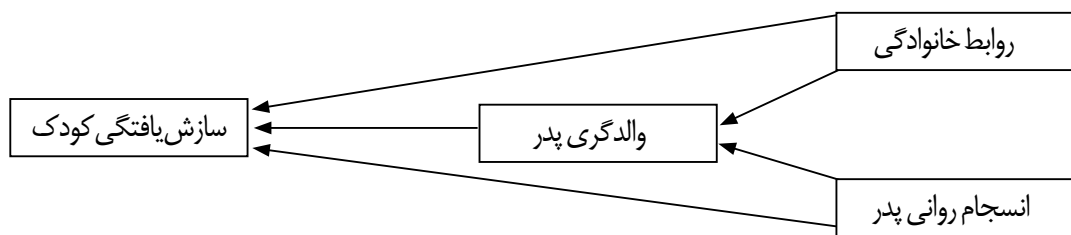
انجام شده است. بر اساس دیدگاه آسیب‌شناسی روانی، بارنستین و دیگران (۲۰۱۸) چهارچوبی را برای بررسی مسیرهای متعدد تأثیر عملکرد پدران و روابط خانوادگی در زمینه‌سازی یافتگی فرزندان ترسیم کردند. این چهارچوب پایه‌هایی برای مفهوم‌سازی نحوه تأثیر پدران بر سازش‌یافتگی کودکان در طول زمان را از طریق والدگری پدر فراهم می‌کند. بر این اساس، احتمالاً روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر از طریق والدگری پدر، سازش‌یافتگی کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سبک والدگری به بازخورد و روش والدین برای پرورش کودک اطلاق می‌شود که در جریان تعامل والد-کودک انعکاس می‌یابد (چگینی، غلامعلی لواسانی و حجازی، ۲۰۱۷). مک‌هارگ و دیگران (۲۰۱۹) نیز والدگری پدر را میزان ادراک فرد از پاسخدهی پدر خود بر مبنای تجارب شخصی وی در طی زمان خودش در نظر می‌گیرند. در مجموع فرض بر این است که پدر می‌تواند با پاسخدهی عاطفی و حضور مثبت و هم‌چنین تأمین‌کنندگی خویش، فرایند جدایی-تفرد ثانویه را در کودک و نوجوان تسهیل کند و منجر به سازش‌یافتگی هرچه بیشتر کودک در این دوره شود (پریز-گرمیج، گارسیا، ریس، سرا و گارسیا، ۲۰۲۰).

بررسی‌های اخیر نیز نشان داده است که والدگری پدر با رفتارهای کودکان و سازش‌یافتگی روانی آن‌ها رابطه دارد (بارنستین و دیگران، ۲۰۱۸؛ مک‌هارگ و دیگران، ۲۰۱۹)؛ هرچه میزان تعارض والدین و فرزندان بیشتر باشد، میزان بروز هیجان‌های منفی و مشکل سازش‌یافتگی کودکان افزایش می‌یابد (محمدی و فولادچنگ، ۲۰۱۷). لی و مایر (۲۰۱۷) در پژوهش خود نشان دادند که سبک‌های والدگری و محیط عاطفی خانواده با سازش‌یافتگی و انواع آن رابطه دارد. پریز-گرمیج و دیگران (۲۰۲۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بازخورد مستبدانه پدر احتمال بروز سازش‌نیافتگی را در فرزندان افزایش می‌دهد و والدگری پدر عامل مهم آن به‌شمار می‌آید. علاوه بر این پژوهشگران در پژوهش‌های خود نشان دادند کودکانی که سبک والدگری مثبت شامل توجه و گرمی عاطفی را دریافت می‌کنند سازش‌یافتگی بیشتری را نشان می‌دهند (چن، ۲۰۱۷؛ کابرا، وولینگ و بار، ۲۰۱۸)، در حالی که آن دسته از کودکانی که پدران خود را سخت‌گیر توصیف می‌کنند کمتر رفتارهای سازش‌یافته را بروز می‌دهند

می‌بیند و مشکل‌ها را در زندگی به عنوان منبعی ارزشمند می‌بیند که قابل حل هستند و ارزش درگیر شدن و سرمایه‌گذاری را دارند (وانگ و دیگران، ۲۰۲۱). انسجام والد-فرزند، یک شاخص حیاتی از کیفیت روابط والد-کودک و به عنوان پیوند عاطفی صمیمی بین کودکان و والدین آن‌ها تصور می‌شود (ژائو و دیگران، ۲۰۱۵). افزون بر آن، انسجام خانواده نشان‌دهنده هماهنگی بین اعضای خانواده است که عاملی بسیار مهم در سازش‌یافتگی است (بی و دیگران، ۲۰۲۱). در خانواده‌هایی که پدر از انسجام روانی بالایی برخوردار است، کودکان دارای الگوهای رفتاری مثبت و مناسبی هستند و فرزندان با توانایی سازش‌یافتگی بالا (بامکاکولبرت و دیگران، ۲۰۱۸؛ میرزایی کوتنایی، حسین‌خانزاده، اصغری و شاکری‌نیا، ۲۰۱۵) و مشکل‌های رفتاری کمتری دارند (ویچر، ۲۰۱۶؛ یو، آدامسون، رابینسون و سباتلی، ۲۰۱۵). بررسی‌ها نشان داده‌اند که الگوهای هیجانی و رفتاری در خانواده به‌طور مستقیم بر رفتارهای سازش‌یافته کودکان تأثیر می‌گذارد. شائو، ژانگ، رن، سیائو و ژانگ (۲۰۱۸) در پژوهش خود در کودکان و نوجوانان مراکز مراقبتی دریافتند که انسجام روانی والدین با مؤلفه عاطفی سازش‌یافتگی مرتبط است. هم‌چنین نتایج پژوهش چئونگ، لئونگ، چان و لام (۲۰۱۹) نشان داد که انسجام روانی پدر به‌صورت مثبت با سازش‌یافتگی مرتبط است. به‌طور مشابه، پژوهش‌های ژانگ و وانگ (۲۰۲۰) و بامکاکولبرت و دیگران (۲۰۱۸) حاکی از اثر مثبت انسجام روانی پدر بر سازش‌یافتگی فرزندان است. در واقع، مشخص شده است کودکانی که انسجام والدین خود را ضعیف می‌دانند در ایجاد سازش‌یافتگی اجتماعی با مشکل مواجه هستند (شائو و دیگران، ۲۰۱۸)، در حالی که کودکانی که انسجام والدین خود را قوی درک می‌کنند سازش‌یافته‌تر هستند (ریو و دیگران، ۲۰۲۱؛ یی و دیگران، ۲۰۲۱). در نتیجه، انسجام بیشتر والدین می‌تواند به‌عنوان رابطه‌ی هماهنگ بین فرد و جامعه در نظر گرفته شود (زیمرگمبک و دیگران، ۲۰۲۱). با این حال، مکانیزم‌هایی که از طریق آن انسجام پدر بر سازش‌یافتگی کودکان تأثیر می‌گذارد، نیاز به بررسی بیشتر دارد.

با وجود شواهد پژوهشی متعدد مبنی بر اثر روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر بر سازش‌یافتگی کودکان، پژوهش‌های اندکی در مورد مکانیزم اثرگذاری این سازه‌ها

بنابراین، هر یک از مسیرهایی که در چهارچوب نقش پدر به آن‌ها اشاره شده است به‌طور بالقوه در سازش‌یافتگی کودکان تأثیرگذار است، اما به‌ندرت در یک مدل جامع این عوامل بررسی شده است. با توجه به آنچه گفته شد و اهمیت سازش‌یافتگی در عملکرد تحصیلی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان، هدف اصلی این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش‌یافتگی کودک است. شکل ۱ مدل پیشنهادی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل پیشنهادی پژوهش

روش

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و جامعه‌آماری دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی پایه تحصیلی سوم تا ششم شهر شاهرود در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ و پدران آن‌ها بود. حجم نمونه با رجوع به راهکار کلاین (۲۰۱۵) برای پژوهش‌هایی که از روش تحلیل مسیر استفاده می‌کنند، تعیین شد. بنابراین در این پژوهش با در نظر گرفتن تعداد متغیرها و دستیابی به نتایج قابل قبول، نمونه‌ای برابر با ۲۵۰ شرکت‌کننده در نظر گرفته شد. در نهایت با حذف پرسشنامه‌های مخدوش، ۲۴۰ پرسشنامه تحلیل شد. در همین راستا با استفاده از روش نمونه‌برداری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و با توجه به ملاک‌های ورود و خروج، نمونه مورد نظر انتخاب شد. ابتدا از مجموع مدارس ابتدایی شهر شاهرود، ۴ دبستان و از هر دبستان، ۳ کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب شد و تمام دانش‌آموزان آن کلاس‌ها و پدران‌شان انتخاب شدند. دامنه سنی پدران بین ۳۰ تا ۵۰ سال و میانگین سنی آن‌ها $40/07 \pm 5/38$ سال و دامنه سنی کودکان بین ۷ تا ۱۲ سال و میانگین سنی آن‌ها $10/80 \pm 1/36$ سال بود. ۷۴ نفر از پدران مدرک

دیپلم ($30/84$ درصد)، ۸۶ نفر مدرک کارشناسی ($35/83$ درصد)، ۶۱ نفر مدرک کارشناسی ارشد ($25/41$ درصد) و ۱۹ نفر مدرک دکترا ($7/92$ درصد) داشتند. همچنین ۴۷ نفر از کودکان در کلاس اول ($19/6$ درصد) در کلاس سوم، ۵۶ نفر ($23/3$ درصد) در کلاس چهارم، ۵۴ نفر ($22/5$ درصد) در کلاس پنجم و ۸۳ نفر ($34/6$ درصد) در کلاس ششم مشغول به تحصیل بودند. پرسشنامه‌ها در هر کلاس بین دانش‌آموزان در دو فرم کودک و پدر توزیع شد و فرم پدر روز بعد توسط مربی و معلم‌ها جمع‌آوری شد. ملاک‌های ورود تمایل و رضایت آگاهانه، دامنه سنی ۷-۱۲ سال در کودکان و عدم طلاق والدین و ملاک‌های خروج عدم پاسخدهی کامل بود.

مقیاس والدگری پدر^۱ (دیک، ۲۰۰۴). این مقیاس، یک ابزار خودگزارشی دهی است که دارای ۶۴ ماده است و توسط دانش‌آموزان بر روی مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (از هیچ‌وقت تا همیشه) تکمیل می‌شود و نمره فرد از ۶۴ تا ۳۲۰ متغیر است. این مقیاس دارای ۹ زیرمقیاس حضور مثبت^۲ (۵ ماده)، پاسخدهی عاطفی مثبت^۳ (۱۳ ماده)، حضور منفی^۴ (۱۱ ماده)، نقش اخلاقی پدر^۵ (۵ ماده)، الگوی جنسیتی^۶

1 - Fatherhood Scale (FS)

2 - positive presence

3 - positive emotional responsiveness

4 - negative presence

5 - the moral role of the father

6 - gender pattern

پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۹۰ و برای زیرمقیاس‌های ادراک‌پذیری، مهارپذیری و معناداری به‌ترتیب ۰/۸۵، ۰/۷۹ و ۰/۸۹ به‌دست آمد.

سیاهه سازش‌یافتگی کودک^۶ (سینه‌ها و

سینگ، ۱۹۹۸). این سیاهه برای سنجش سازش‌یافتگی ساخته شده و دارای ۵۵ ماده است که توسط دانش‌آموزان به‌صورت بلی یا خیر پاسخ داده می‌شود. این آزمون خودگزارش‌دهی، دارای سه زیرمقیاس سازش‌یافتگی اجتماعی^{۱۰} (۱۸ ماده)، سازش‌یافتگی تحصیلی^{۱۱} (۱۹ ماده) و سازش‌یافتگی عاطفی^{۱۲} (۱۸ ماده) است. به هر یک از ماده‌ها نمره صفر و یک تعلق می‌گیرد و حداقل و حداکثر نمره کسب شده بین صفر تا ۵۵ است. نمره بالاتر در این مقیاس بیانگر سازش‌یافتگی بیشتر است. سینه‌ها و سینگ (۱۹۹۳) ضریب اعتبار این سیاهه را با استفاده از روش دونیمه‌کردن و بازآزمایی به‌ترتیب ۰/۹۵ و ۰/۹۳ گزارش کردند. نویدی (۲۰۰۹) با اجرای این سیاهه بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی، ضریب آلفای کرونباخ این سیاهه را ۰/۸۲ و سازش‌یافتگی اجتماعی، عاطفی و تحصیلی را به‌ترتیب ۰/۶۵، ۰/۵۶ و ۰/۷۶ گزارش کرده‌اند. کاظمی علی‌آباد و خسروجوید (۲۰۱۸) با اجرای این سیاهه بر روی دانش‌آموزان ابتدایی، ضریب آلفای کرونباخ سازش‌یافتگی اجتماعی، عاطفی، تحصیلی و کل را به‌ترتیب ۰/۹۲، ۰/۹۲، ۰/۹۶ و ۰/۹۴ به‌دست آوردند. همچنین روایی محتوایی این سیاهه را ۲۰ نفر از متخصصان روان‌شناسی تأیید کرده‌اند. در این پژوهش همسانی درونی با روش آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های سازش‌یافتگی اجتماعی، عاطفی و تحصیلی به‌ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۷ و ۰/۸۶ و برای سیاهه سازش‌یافتگی ۰/۹۱ به‌دست آمد.

شاخص روابط خانوادگی^{۱۳} (هادسون، ۱۹۹۲).

این ابزار با ۲۵ ماده برای سنجش روابط خانوادگی هیجانی ساخته شد و برای سنجش شدت و مقدار مشکل‌هایی که اعضای خانواده در روابط خود با یکدیگر دارند و مهارت‌های والدین و سطح سلامت خانواده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۶ ماده)، نقش نان‌آور خوب^۱ (۴ ماده)، نقش دو جنسیتی^۲ (۷ ماده)، درگیری مسئولانه^۳ (۸ ماده) و دردسترس بودن^۴ (۵ ماده) است. در پژوهش دیک (۲۰۰۴) همسانی درونی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ و اعتبار با روش بازآزمایی ۰/۹۶ به‌دست آمده است. این مقیاس توسط آنالستین و اولگان (۲۰۲۱) به زبان ترکی هنجاریابی شده است که ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس کلی ۰/۹۰ و برای زیرمقیاس‌ها از ۰/۷۶ تا ۰/۹۵ گزارش شده است. در ایران نیز فامینی (۲۰۱۲) اعتبار مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش کرد که نشان‌دهنده همسانی درونی بالایی این مقیاس است. همچنین روایی محتوایی این مقیاس را ۲۰ نفر از متخصصان روان‌شناسی تأیید کرده‌اند (دورستی و زارعی، ۲۰۱۷). در این پژوهش همسانی درونی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به‌دست آمد.

مقیاس احساس انسجام^۵ (آنتونوسکی، ۱۹۹۳).

این مقیاس ۲۹ ماده‌ای توسط پدران بر روی طیف هفت درجه‌ای لیکرت از عدم تمایل (نمره ۱) تا تمایل شدید (نمره ۷) تکمیل می‌شود. این مقیاس سه بُعد ادراک‌پذیری^۶ (۱۱ ماده)، مهارپذیری^۷ (۱۰ ماده) و معناداری^۸ (۸ ماده) را می‌سنجد. ۱۳ ماده این مقیاس (ماده‌های ۱، ۴، ۵، ۷، ۶، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۲۰، ۲۳، ۲۵، ۲۷) به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. در این مقیاس حداقل و حداکثر نمره به‌ترتیب ۲۹ و ۲۰۳ است که نمره بالاتر بیانگر حس انسجام قوی‌تر است. در پژوهش آنتونوسکی (۱۹۹۳) همسانی درونی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و اعتبار با روش بازآزمایی ۰/۸۷ به‌دست آمده است. کراک (۲۰۱۵) اعتبار این مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۹ و اعتبار آن را با روش بازآزمایی ۰/۵۴ گزارش کرد که نشان‌دهنده اعتبار مطلوب ابزار است. همچنین، روایی صورتی این مقیاس نیز توسط ۶ متخصص تأیید شده است. مجابی و کیان‌ارثی (۲۰۱۸) همسانی درونی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ را برابر با ۰/۷۰ گزارش دادند. در این

1 - the role of a good breadwinner

2 - bisexual role

3 - responsible engagement

4 - availability

5 - Sense of Coherence Scale (SCS)

6 - comprehension

7 - restrain ability

8 - meaningful

9 - Adjustment Inventory for High School Students (AISS)

10 - social adjustment

11 - educational compromise

12 - emotional compatibility

13 - Index of Family Relationships (IFR)

کرونباخ برای کل شاخص $0/93$ به‌دست آمد و ساختار این ابزار با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی تأیید شد. در این پژوهش همسانی درونی با روش آلفای کرونباخ $0/94$ به‌دست آمد.

برای تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی متغیرهای مورد بررسی در جدول ۱ گزارش شده است.

این شاخص که توسط پدران تکمیل می‌شود، سه بُعد دارد: درک متقابل خانوادگی^۱ (۴ ماده)، وابستگی خانوادگی^۲ (۶ ماده) و انسجام خانوادگی^۳ (۱۵ ماده). ماده‌ها برحسب مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای از هیچ‌وقت (نمره ۱) تا همیشه (نمره ۷) نمره‌گذاری می‌شوند. ماده‌های ۱، ۲، ۴، ۵، ۸، ۱۴، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۱ و ۲۳ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و نمره کل بین ۲۵ تا ۱۷۵ قرار دارد. هادسون (۱۹۹۲) ضریب آلفای کرونباخ (همسانی درونی) این ابزار را $0/89$ برآورد کرد. در پژوهش ترکاشوند و مومجماری (۲۰۱۲) ضریب آلفای

جدول ۱

میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	M	SD	۱	۲	۳
۱. والدگری پدر	۲۴۸/۹۳	۶۵/۰۵	—		
۲. انسجام روانی پدر	۱۳۴/۸۱	۴۱/۱۸	$0/27^{**}$	—	
۳. سازش‌یافتگی	۴۱/۹۳	۸/۷۰	$0/26^{**}$	$-0/28^{**}$	—
۴. روابط خانوادگی	۸۸/۲۵	۴۰/۳۸	$-0/40^{**}$	$-0/17^*$	$-0/25^{**}$

$P < 0/05$ * $P < 0/01$ **

داده‌ها، مفروضه‌های تحلیل مسیر بررسی شد. در همین راستا برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنف^۴ استفاده شد (جدول ۲).

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد بین متغیرهای پژوهش همبستگی معنادار وجود دارد. در ادامه به‌منظور بررسی مدل پژوهش از روش تحلیل مسیر استفاده شد. پیش از تحلیل

جدول ۲

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف به‌منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

آماره‌ها	والدگری پدر	انسجام روانی پدر	سازش‌یافتگی	روابط خانوادگی
Z	$0/17$	$0/13$	$0/33$	$0/35$
سطح معناداری	$0/30$	$0/10$	$0/09$	$0/08$

هم‌خطی محقق است زیرا مقدار ضریب تحمل از $0/78$ (روابط خانوادگی) تا $0/88$ (سازش‌یافتگی) به‌دست آمد که در تمامی متغیرها به عدد یک نزدیک بود. هم‌چنین مقادیر عامل تورم واریانس از $1/09$ (روابط خانوادگی) تا $1/22$ (انسجام روانی پدر) بود که از حد بحرانی ۲ کمتر است. جدول ۳ شاخص‌های برازش مدل پژوهش را نشان می‌دهد که بر اساس معیار هو و بنتلر (۱۹۹۹) مدل از برازش مطلوبی برخوردار است.

مطابق جدول ۲ در تمام متغیرها توزیع نرمال است. برای بررسی مفروضه عدم وجود خودهمبستگی در خطاهای پژوهش، از آماره دوربین-واتسون^۵ استفاده شد که مقدار آن $2/10$ به‌دست آمد. از آنجا که مقدار مورد نظر در دامنه $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد می‌توان گفت مفروضه عدم وجود خودهمبستگی مورد تأیید است. هم‌چنین مفروضه هم‌خطی برای متغیرهای برونزای پژوهش با استفاده از ضریب تحمل^۶ و عامل تورم واریانس^۷ بررسی شد. نتایج نشان داد مفروضه

1 - family mutual understanding
2 - family affiliation
3 - family cohesion
4 - Kolmogoro-Smirnov test

5 - Durbin-Watson
6 - Tolerance
7 - Variance Inflation Factors (VIF)

جدول ۳
شاخص‌های برازش مدل پژوهش

PCLOSE	RMSEA	IFI	AGFI	GFI	NFI	CFI	X ² /df	شاخص برازندگی
> ۰/۰۵	۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	۳	مقادیر قابل قبول
۰/۱۹	۰/۰۷۱	۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۹۲	۰/۹۳	۳/۸۲	مقادیر محاسبه شده

مستقیم مدل پژوهش محاسبه شد که نتایج در جدول ۴ آمده است.

پس از بررسی شاخص‌های برازش مدل، ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مسیره‌های

جدول ۴
ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مسیره‌های مستقیم مدل پژوهش

P	C.R	SE	t	β	متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین
۰/۰۰۱	۳/۳۶	۰/۱۰۰	۰/۳۳	۰/۲۲	والدگری پدر	انسجام روانی پدر
۰/۰۰۱	۵/۷۹	۰/۱۰۲	-۰/۵۹	-۰/۳۷	والدگری پدر	روابط خانوادگی
۰/۰۰۲	۳/۱۷	۰/۰۱۴	۰/۰۴۵	۰/۲۲	سازش‌یافتگی کودک	انسجام روانی پدر
۰/۰۲۹	۲/۱۷	۰/۰۱۵	-۰/۰۳۳	-۰/۱۶	سازش‌یافتگی کودک	روابط خانوادگی
۰/۰۴۵	۲/۰۰۲	۰/۰۱۰	۰/۰۲۰	۰/۱۵	سازش‌یافتگی کودک	والدگری پدر

معناداری نقش واسطه‌ای والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش‌یافتگی کودک از آزمون بوت استرپ استفاده شد.

همان‌گونه که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود ضرایب مسیر مربوط به اثرهای مستقیم متغیرهای پژوهش معنادار است. در ادامه به منظور آزمون

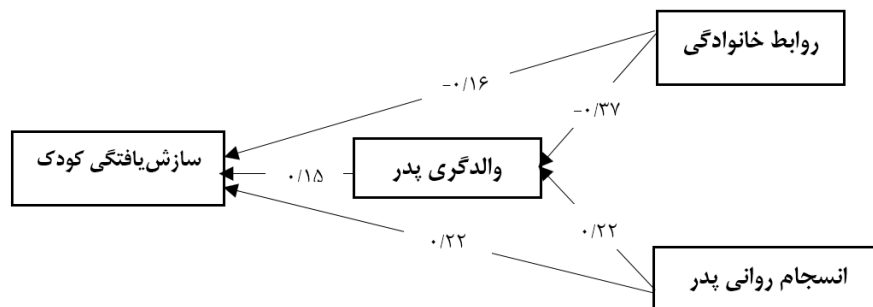
جدول ۵
نتایج آزمون بوت استرپ اثر غیرمستقیم مدل پژوهش

حد پایین	حد بالا	خطای استاندارد	اثر غیرمستقیم	مسیرها
۰/۱۰۲	۰/۴۰۹	۰/۰۲۶	۰/۳۱۱*	انسجام روانی پدر والدگری پدر سازش‌یافتگی کودک
۰/۰۵۹	۰/۳۳۷	۰/۰۲۶۱	-۰/۱۹۱*	روابط خانوادگی والدگری پدر سازش‌یافتگی کودک

*P < ۰/۰۱

و انسجام روانی پدر، در مجموع ۲۱ درصد از واریانس سازش‌یافتگی را در کودکان تبیین می‌کنند. مدل تجربی و نهایی پژوهش در شکل ۲ نشان داده شده است.

طبق نتایج جدول ۵، نقش واسطه‌ای والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش‌یافتگی کودک معنادار است. همچنین، والدگری پدر، روابط خانوادگی

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش

بحث

این پژوهش با هدف تعیین نقش واسطه‌ای والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش‌یافتگی کودک انجام شد. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده رابطه مستقیم روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با سازش‌یافتگی کودک بود. این یافته‌ها با نتایج سایر پژوهش‌ها (برای مثال بارنستین و دیگران، ۲۰۱۸؛ بامکاکولبرت و دیگران، ۲۰۱۸؛ ریبو و دیگران، ۲۰۲۱؛ کانگ، ۲۰۲۱؛ لانسفورد و دیگران، ۲۰۱۸؛ لی و مایر، ۲۰۱۷) که تأثیر والدین به اشکال مختلف را همچون سبک والدگری، نظارت و مهارگری، نوع رابطه و گرمی و حمایت مناسب بر رفتار سازش‌یافته کودکان و نوجوانان آشکار کرده‌اند، همسو بود. اگرچه پژوهش‌های اندکی در زمینه رابطه روابط خانوادگی و انسجام روانی والدین با رفتار سازش‌یافته فرزندان انجام شده است، اما شواهد نشانگر رابطه بین ابعاد روابط خانوادگی (مانند درک متقابل، انسجام و وابستگی خانوادگی) و رفتار سازش‌یافته است؛ برای مثال، پژوهش کو و دیگران (۲۰۲۰) نشان می‌دهد در خانواده‌های بی‌ثبات فرزندان نسبت به رفتارهایشان کمتر احساس تعهد می‌کنند و سازش‌نیافتگی بالایی نشان می‌دهند. در تبیین این موارد می‌توان گفت روابط خانوادگی جنبه مهمی از محیط خانواده، سلامت جسمانی، اجتماعی و هیجانی است که کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. درواقع آنچه درون خانواده اتفاق می‌افتد در کنار چگونگی عملکرد آن می‌تواند عاملی کلیدی در ایجاد سازش‌یافتگی باشد. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که روابط خانوادگی مطلوب و بهنجار به‌ویژه در شاخص‌هایی مانند ارتباط، حل مسئله و پاسخگویی عاطفی، سلامت روانی و رضایت افراد خانواده در حیطه‌های مختلف را به‌همراه داشته باشد. در مقابل، اگر روابط خانوادگی ضعیف باشد باعث گسستگی و جدایی عاطفی اعضای خانواده و فقدان صمیمیت، سطح پایین کیفیت زندگی و از بین رفتن مرزهای بین اعضای خانواده می‌شود که این عوامل مطابق با پژوهش‌های پرریز-گرمیج و دیگران (۲۰۲۰)، زمپ و دیگران (۲۰۱۸) و زیمرگمبک و دیگران (۲۰۲۱) سازش‌نیافتگی و مشکل‌هایی را برای فرزندان ایجاد کنند.

از سوی دیگر همسو با نتایج سایر پژوهش‌ها (مانند ژائو و دیگران، ۲۰۱۵؛ شائو و دیگران، ۲۰۱۸؛ وانگ و

دیگران، ۲۰۲۱؛ یی و دیگران، ۲۰۲۱) بین انسجام روانی پدر و سازش‌یافتگی رابطه مثبت وجود دارد. بنابراین می‌توان انتظار داشت پدرانی که از انسجام بالاتری برخوردارند، تمایل دارند کودکان را تشویق کنند که خطرپذیر باشند و در عین حال، امنیت فرزندان خود را فراهم می‌کنند. بنابراین به کودکان این امکان را می‌دهند که در موقعیت‌های ناآشنا جسورتر و سازش‌یافته‌تر باشند. چنین تعامل‌هایی بین پدران و فرزندان برای گسترش سازش‌یافتگی کودکان سودمند است. پژوهش طولی وانگ و دیگران (۲۰۲۱) اهمیت انسجام پدر و فرزند را برای سازش‌یافتگی تأیید کرد و نشان داد انسجام پدر و مادر اثر متفاوتی بر سازش‌یافتگی دانش‌آموزان دارند. با این حال، شیگتو و دیگران (۲۰۱۴) دریافتند که فقط انسجام پدر با سازش‌یافتگی فرزندان مرتبط است. به‌طور کلی، در خانواده‌هایی که پدر از انسجام روانی بالایی برخوردار است، کودکان دارای الگوهای رفتاری مثبت و مناسبی هستند و پژوهش‌ها در این زمینه نشان داده‌اند که الگوهای هیجانی و رفتاری در خانواده به‌طور مستقیم بر رفتارهای سازش‌یافته کودکان تأثیرگذار است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت انسجام روانی پدر مهم‌ترین عامل سازش‌یافتگی و تحول اجتماعی کودک است.

یافته دیگر پژوهش نشان داد بین والدگری پدر و سازش‌یافتگی کودک رابطه مستقیم وجود دارد. این یافته با نتایج سایر پژوهش‌ها (مانند اوکرن و دیگران، ۲۰۲۲؛ پرریز-گرمیج و دیگران، ۲۰۲۰؛ ریانی و دیگران، ۲۰۲۱) مطابقت دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت پدرانی که از الگوهای سخت‌گیرانه و انعطاف‌ناپذیر استفاده می‌کنند، فرزندان دارای مشکل ارتباطی با همسالان و رفتارهای سازش‌نیافته خواهند داشت. در مقابل، پدرانی که از سبک‌های گرم و پذیرنده استفاده می‌کنند، با مشکل سازش‌یافتگی کمتری در فرزندان خود مواجه می‌شوند. به اعتقاد مک‌هارگ و دیگران (۲۰۱۹) پدران با والدگری مناسب در عین گرم و صمیمی بودن با فرزند خود، مهارکننده و مقتدر هم رفتار می‌کنند. همین امر موجب گسترش و ارتقای سازش‌یافتگی کودکان می‌شود. بنابراین شواهد نشان‌دهنده نقش مهم و تأثیرگذار والدگری پدر بر سازش‌یافتگی فرزندان است. بررسی‌های دیگر نیز نشان می‌دهد هرچه حمایت‌گری والدین بیشتر و رفتار سخت‌گیرانه آن‌ها کمتر باشد، سطوح سازش‌یافتگی بالاتر

این پژوهش بخشی از شکاف نظری درباره نحوه تأثیرگذاری روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر بر رفتار سازش‌یافته کودکان را نمایان کرده است و بر نقش واسطه‌ای والدگری پدر در این تأثیرگذاری تأکید می‌کند. از جمله محدودیت‌های این پژوهش تعیین روابط بین متغیرها بر اساس همبستگی است و بنابراین نمی‌توان روابط به‌دست آمده را از نوع علت و معلولی تلقی کرد. همچنین، این پژوهش در دانش‌آموزان دختر دوره ابتدایی شهر شاهرود و پدران آن‌ها انجام شده و تعمیم نتایج باید با احتیاط صورت گیرد. بنابراین، سازماندهی پژوهش‌هایی در نمونه‌های پسر و در تمام دوره‌های مختلف به‌منظور کمک به غنای یافته‌ها، پیشنهاد می‌شود. این پژوهش به‌صورت مقطعی انجام شد و بنابراین پیشنهاد می‌شود با استفاده از پژوهش‌های طولی و روی‌آورد‌های کیفی در زمینه این متغیرها، پژوهش‌هایی انجام شود که به درک بیشتر این متغیرها بیافزاید در نهایت، پیشنهاد می‌شود در مدارس به آموزش مهارت‌های ارتباطی، اجتماعی و مهارت‌های زندگی به‌منظور تقویت رابطه بین والدین و فرزندان پرداخته شود.

منابع

- Antonovsky, A. (1993). The structure and properties of the sense of coherence scale. *Social Science & Medicine*, 36(6), 725-733.
- Bámaca-Colbert, M. Y., Gonzales-Backen, M., Henry, C. S., Kim, P. S., Roblyer, M. Z., Plunkett, S. W., & Sands, T. (2018). Family profiles of cohesion and parenting practices and Latino youth adjustment. *Family Process*, 57(3), 719-736.
- Bornstein, M. H., Putnick, D. L., & Suwalsky, J. T. (2018). Parenting cognitions → parenting practices child adjustment? The standard model. *Development and Psychopathology*, 30(2), 399-416.
- Cabrera, N. J., Volling, B. L., & Barr, R. (2018). Fathers are parents, too! Widening the lens on parenting for children's development. *Child Development Perspectives*, 12(3), 152-157.
- Camisasca, E., Miragoli, S., Di Blasio, P., & Feinberg, M. (2019). Co-parenting mediates the influence of marital satisfaction on child adjustment: The conditional indirect effect by parental empathy. *Journal of Child and Family Studies*, 28(2), 519-530.

و در نتیجه رفتارهای مطلوب اجتماعی و پیشرفت تحصیلی بیشتر است؛ زیرا حمایت‌گری والدین به استقرار دلبستگی ایمن و گرایش به تأمین انتظارهای افراد مهم در زندگی منجر می‌شود. به بیان دیگر، با شکل‌گیری دلبستگی ایمن براساس سبک‌های حمایت‌گر و کمتر سخت‌گیر والدگری، سازش‌یافتگی بالاتر شکل می‌گیرد و سرانجام به رفتارهای سالم و موفق منتهی می‌شود. بر این اساس، پدران نیروی اصلی در بروز سازش‌یافتگی فرزندان هستند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که والدگری پدر در رابطه بین روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر و سازش‌یافتگی کودک، نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی مانند ریسو و دیگران (۲۰۲۱)، ژانگ و وانگ (۲۰۲۰)، کامیاسکا و دیگران (۲۰۱۹) مبنی بر نقش واسطه‌ای والدگری پدر در موضوع‌های مرتبط با سازش‌یافتگی، دلبستگی، طرد اجتماعی و نظم‌جویی هیجانی همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر با بهبود والدگری در پدران، رفتار سازش‌یافته در کودکان را افزایش می‌دهد. طبق شواهد، والدگری پدر با ابراز بیشتر رفتارهای سازش‌یافته و مسالمت‌آمیز، پرخاشگری و کناره‌گیری اجتماعی کمتر و درک اجتماعی دیگران همراه است (کانگ، ۲۰۲۱). از سوی دیگر تعامل والدین و فرزندان، روابط خانوادگی و انسجام روانی پدران با تحول والدگری پدران رابطه دارد (ریانی و دیگران، ۲۰۲۱). بنابراین، وضعیت روابط خانوادگی عملکرد روان‌شناختی پدران مانند ابعاد انسجام روانی پدر (درک‌پذیری، معناداری و مهارت‌پذیری) می‌تواند بر والدگری آنان تأثیرگذار باشد. یی و دیگران (۲۰۲۱) نیز همسو با این پژوهش بر این باورند پدرانی که انسجام روانی پایینی دارند، مهارت‌گری شدید در نحوه والدگری خود اعمال می‌کنند و این محدودیت‌ها در فرزندان منجر به کاهش احساس خودکارآمدی و کفایت شخصی می‌شود که به‌نوبه‌خود سازش‌یافتگی فرزند را پایین می‌آورد. درمقابل، پدرانی که انسجام روانی بالایی دارند، مهارت‌گری معقول و منطقی بر فرزندان دارند که به‌نوبه‌خود نوعی امنیت و پایگاه حمایتی برای فرزند ایجاد می‌کند و موجب ترفیع سازش‌یافتگی در آن‌ها خواهد شد. بدین ترتیب تأثیر روابط خانوادگی و انسجام روانی پدر بر والدگری وی می‌تواند باعث بروز رفتارهای سازش‌یافته در فرزندان شود.

- ship between parenting style, alexithymia and aggression in emerging adults. *Journal of Family Issues*, 41(6), 853-874.
- Kang, S. J. (2021). Longitudinal effects of fathers' rearing involvement during early childhood on first graders' school adjustment: Mediating role of executive function difficulties. *Korean Journal of Child Studies*, 42(2), 173-183.
- Kaya, Ö. S., & Akgün, E. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okula Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ilkogretim Online*, 15(4), Retrieved March 20, 2022 from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/24607/260483>
- Kazemi Aliabad, Z., & Khosrojauid, M. (2018). Effect of roleplay training on self-esteem and adjustment of students. *Journal of Child Mental Health*, 5(1), 105-116. [In Persian].
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford publications.
- Krok, D. (2015). The mediating role of optimism in the relations between sense of coherence, subjective and psychological well-being among late adolescents. *Personality and Individual Differences*, 85, 134-139.
- Lansford, J. E., Godwin, J., Al-Hassan, S. M., Bacchini, D., Bornstein, M. H., Chang, L., Chen, B.-B., Deater-Deckard, K., Di Giunta, L., Dodge, K. A., Malone, P. S., Oburu, P., Pastorelli, C., Skinner, A. T., Sorbring, E., Steinberg, L., Tapanya, S., Alampay, L. P., Uribe Tirado, L. M., & Zelli, A. (2018). Longitudinal associations between parenting and youth adjustment in twelve cultural groups: Cultural normativeness of parenting as a moderator. *Developmental Psychology*, 54(2), 362-377.
- Li, X., & Meier, J. (2017). Father love and mother love: Contributions of parental acceptance to children's psychological adjustment. *Journal of Family Theory & Review*, 9(4), 459-490.
- McHarg, G., Fink, E., & Hughes, C. (2019). Crying babies, empathic toddlers, responsive mothers and fathers: Exploring parent-toddler interactions in an empathy paradigm. *Journal of Experimental Child Psychology*, 179, 23-37.
- Mirzaei Kotenabi F, Hossein Khanzadeh A A, Asghari F., & Shakerinia I. (2015). The role of family cohesion in
- Chegini, T., Gholamali Lavasani, M., & Hejazi, E. (2017). The mediation role of intrinsic motivation in relationship between perceptions of parenting styles with academic Resilience. *Development and Psychopathology*, 13(52), 383-394.
- Chen, B. B. (2017). Parent-adolescent attachment and academic adjustment: The mediating role of self-worth. *Journal of Child and Family Studies*, 26(8), 2070-2076.
- Cheung, R. Y., Leung, M. C., Chan, K. K., & Lam, C. B. (2019). Effects of mother-offspring and father-offspring dynamics on emerging adults' adjustment: The mediating role of emotion regulation. *Public Library of Science*, 14(2), e0212331.
- Coe, J. L., Davies, P. T., Hentges, R. F., & Sturge-Apple, M. L. (2020). Detouring in the family system as an antecedent of children's adjustment problems. *Journal of Family Psychology*, 34(7), 814-824.
- Dick, G. L. (2004). The Fatherhood Scale. *Research on Social Work Practice*, 14(2), 80-92.
- Dorošty, R., & Zarei, H. A. (2017). Effects of Quran folk-tale on adjustment of preschool children. *Journal of Child Mental Health*, 4(1), 56-66. [In Persian].
- Eriksson, M., & Mittelmark, M. B. (2017). The sense of coherence and its measurement. In M. B. Mittelmark et. al. (Eds.), *The Handbook of Salutogenesis*. (pp. 97-106). New York: Springer.
- Famini, M. (2012). *The role of individual perception of father parenting in the degree of separation-individuality by considering the style of attachment in students*. Master Thesis in Psychology. Shahid Beheshti University.
- Hong, Y. J., & Yi, S. H. (2017). Actor and partner effects of mothers' and fathers' parenting stress and family cohesion and flexibility on warm parenting behavior. *Korean Journal of Child Studies*, 38(2), 37-50.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Hudson, W. W. (1992). *The WALMYR assessment scales scoring manual*. Tempe, AZ: WALMYR Publishing Company.
- Janik McErlean, A. B., & Lim, L. X. C. (2020). Relation-

- Shigeto, A., Mangelsdorf, S. C., & Brown, G. L. (2014). Roles of family cohesiveness, marital adjustment, and child temperament in predicting child behavior with mothers and fathers. *Journal of Social and Personal Relationships, 31*(2), 200-220.
- Sinha, A. K. P., & Singh, R. P. (1993). *Manual for Adjustment Inventory for School Students*. Agra: National psychological Corporation.
- Sinha, A., & Singh, R. (1998). *Adjustment Inventory for High School Students*. Translated by A. Karani. Tehran: Ravantajhiz.
- Torkashvand, F., & Mojmbari, A., K. (2012). Psychometric properties of family relationships index in students. *Journal of Psychometrics, 4* (16), 1-17.
- Ünlü-Çetin, Ş., & Olgan, R. (2021). The effect of perceived intergenerational paternal involvement on fathers' involvement in the lives of their 0-to-8-year-old children. *Early Child Development and Care, 191*(1), 93-107.
- Wang, Y., Huebner, E. S., & Tian, L. (2021). Parent-child cohesion, self-esteem, and academic achievement: The longitudinal relations among elementary school students. *Learning and Instruction, 73*, 101467.
- Whitcher, D. W. (2016). *The relationship between dyadic parent-child cohesion and adolescents' self-concept*. PhD. Dissertation. Alfred University.
- Ye, B., Lei, X., Yang, J., Byrne, P. J., Jiang, X., Liu, M., & Wang, X. (2021). Family cohesion and social adjustment of chinese university students: The mediating effects of sense of security and personal relationships. *Current Psychology, 40*(4), 1872-1883.
- Yoo, Y. S., Adamsons, K. L., Robinson, J. L., & Sabatelli, R. M. (2015). Longitudinal influence of paternal distress on children's representations of fathers, family cohesion, and family conflict. *Journal of Child and Family Studies, 24*(3), 591-607.
- Zemp, M., Johnson, M. D., & Bodenmann, G. (2018). Within-family processes: Interparental and coparenting conflict and child adjustment. *Journal of Family Psychology, 32*(3), 299-309.
- Zhang, Y., & Wang, K. (2022). Effect of social exclusion on social maladjustment among Chinese adolescents: A moderated mediation model of group identification prediction of aggressive behaviors of children. *Journal Child Mental Health, 2* (2), 73-84. [In Persian].
- Mohammadi, P., & Fouladchang, M. (2017). Parenting styles and aggression: The mediating role of problem-solving styles. *Journal of Developmental Psychology: Iranian Psychologist, 14*(54), 173-186. [In Persian].
- Mojabi, N., & Kianersi, F. (2018). Examining the contribution of sense of coherence and self-compassion in predicting flourishing in university students. *The Journal of New Thoughts on Education, 14*(2), 247-261. [In Persian].
- Navidi, A. (2009). Anger management training on adaptation abilities of high school boys in Tehran. *Journal of Psychiatry and Clinical Psychology, 14* (4), 403-394. [In Persian].
- Nur, İ., Arnas, Y. A., Abbak, B. S., & Kale, M. (2018). Mother-child and teacher-child relationships and their associations with school adjustment in pre-school. *Educational Sciences: Theory & Practice, 18*(1), 201-220.
- Okorn, A., Verhoeven, M., & Van Baar, A. (2022). The importance of mothers' and fathers' positive parenting for toddlers' and preschoolers' social-emotional adjustment. *Parenting, 22*(2), 128-151.
- Perez-Gramaje, A. F., Garcia, O. F., Reyes, M., Serra, E., & Garcia, F. (2020). Parenting styles and aggressive adolescents: Relationships with self-esteem and personal maladjustment. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context, 12*(1), 1-10.
- Riany, Y. E., Haslam, D. M., & Sanders, M. (2021). Parental mood, parenting style and child emotional and behavioural adjustment: Australia-Indonesia cross-cultural study. *Journal of Child and Family Studies, 31*(9), 1-13.
- Ruibo, X. I. E., Die, W. A. N. G., Wan, D. I. N. G., Weijian, L. I., & Xinyu, L. I. (2021). Fathers' co-parenting and children's school adjustment: The mediating role of father-child attachment. *Studies of Psychology and Behavior, 19*(3), 341-347.
- Shao, J., Zhang, L., Ren, Y., Xiao, L., & Zhang, Q. (2018). Parent-child cohesion, basic psychological needs satisfaction, and emotional adaptation in left-behind children in China: An indirect effects model. *Frontiers in Psychology, 9*, 1023.

Zimmer-Gembeck, M. J., Rudolph, J., Kerin, J., & Bohadana-Brown, G. (2022). Parent emotional regulation: A meta-analytic review of its association with parenting and child adjustment. *International Journal of Behavioral Development*, 46(1), 63–82.

and parent-child cohesion. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(3-4), NP2387–NP2407.

Zhao, J., Liu, X., & Wang, M. (2015). Parent-child cohesion, friend companionship and left-behind children's emotional adaptation in rural China. *Child Abuse & Neglect*, 48, 190-199.